

Леся В. Забуранна, Альона М. Зоргач
**ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

У статті досліджено теоретико-методичні та практичні засади оцінювання результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств. Запропоновано методичний підхід, що дає можливість порівнювати окремі сільськогосподарські підприємства за ступенем використання інноваційного та інвестиційного потенціалів, визначати ступінь ймовірності їх переходу до інноваційного типу діяльності.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства; інновації; інвестиції; кластерний аналіз; інноваційна діяльність.

Форм. 8. Рис. 7. Табл. 6. Літ. 18.

Леся В. Забуранная, Алена Н. Зоргач
**ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

В статье исследованы теоретико-методические и практические основы оценки результативности управления инновационно-инвестиционной деятельностью сельскохозяйственных предприятий. Предложен методический подход, позволяющий сравнивать отдельные сельскохозяйственные предприятия по степени использования их инновационного и инвестиционного потенциалов, определять степень вероятности их перехода к инновационной деятельности.

Ключевые слова: сельскохозяйственные предприятия; инновации; инвестиции; кластерный анализ; инновационная деятельность.

Lesia V. Zaburanna¹, Alyona M. Zоргach²
**EVALUATION OF MANAGEMENT EFFECTIVENESS IN INNOVATION
AND INVESTMENT ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES**

The article explores the theoretical, methodological and practical principles of management evaluation in innovation and investment activities of agricultural enterprises. The methodical approach is offered which enables the comparison of individual farms by the degree of their innovation and investment potential use, determining the probability of their transition to innovative activity.

Keywords: agricultural enterprises; innovations; investments; cluster analysis; innovative activity.

Постановка проблеми. Успішне функціонування вітчизняних сільськогосподарських підприємств на сучасному рівні розвитку економіки України безпосередньо залежить від активної інноваційної діяльності, яка максимально використовує умови, створені зовнішнім середовищем, та можливості, що існують у внутрішньому середовищі підприємства. В той же час для активізації інноваційної діяльності вкрай необхідним є її фінансове забезпечення. Необхідність залучення інвестиційних ресурсів у сільське господарство зумовлюється гострою потребою в оновленні матеріально-технічної й технологічної

¹ National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

² National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

бази сільськогосподарських підприємств, що дасть можливість товаровиробникам виготовляти інноваційну продукцію, нарощувати обсяги виробництва, знижувати його вартість, поліпшувати умови праці, виробляти конкурентоспроможну продукцію, підвищуючи продуктивність, ставати активними учасниками ринку. Таким чином, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в аграрному секторі є актуальною проблемою сьогодення, розв'язання якої сприятиме виходу сільського господарства з кризи та відродженню села. Прийняття рішень про доцільність інноваційно-інвестиційних проектів обумовлює необхідність оцінювання результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, що підтверджує актуальність даної теми дослідження.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку сільського господарства останнім часом привертають увагу багатьох вчених-економістів, наприклад, таких як: Є.А. Бузовський [2], О.Д. Витвицька [3], М.М. Гаврилук [4], О.Д. Гудзинський [5], Н.М. Давиденко [6], О.І. Дачій [7], Л.В. Забуранна [9], М.І. Кісіль [11], О.В. Кот [12], М.Ф. Кропивко [13], Л.І. Курило [10], К.О. Лисенко [14], М.І. Лобанов [15], Ю.О. Лупенко [16], Т.С. Орлова [13], П.Т. Саблук [10], В.А. Скрипниченко [2], В.О. Трегобчук [17], Н.О. Шквиря [15], О.Г. Шпикуляк [10], В.Г. Чабан [18] та інші. Разом із тим, дотепер невирішеною залишається низка актуальних організаційно-економічних питань щодо оцінювання результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Метою дослідження є визначення теоретико-методичних та практичних засад оцінювання результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Основні результати дослідження. Для проведення аналізу результативності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств нами було досліджено 25 сільськогосподарських підприємств Київської області. Щоб оцінити результативність управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, проведемо аналіз однорідності (типологізацію) досліджуваних підприємств за ознакою «Результати інноваційно-інвестиційної діяльності» методом кластерного аналізу за допомогою пакету "STATISTICA7". Результати розрахунків методом кластерного аналізу (лістинг програми "STATISTICA7") наведено на рис. 1.

Як видно з проведеного аналізу, за ознакою «Результати інноваційно-інвестиційної діяльності» всі 25 досліджуваних підприємств поділяються на 3 групи (кластери) (рис. 1). Проведемо аналіз складу кожного з отриманих кластерів – групи підприємств, що мають однорідні специфічні ознаки результатів інноваційно-інвестиційної діяльності. Перелік підприємств, що потрапили до складу першого кластера, наведено в табл. 1 та рис. 2.

Середньоквадратичне значення показників інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств першого кластера за результатами кластерного аналізу наведено на рис. 2.

Як свідчать дані табл. 1 та рис. 2, до першого кластера потрапили переважно великі підприємства – віоленти (6 підприємств з 25 досліджених). По відношенню до інноваційно-інвестиційної діяльності віолентна поведінка

характерна для великих компаній, що володіють більшими ресурсами, вони діють на ринку з позиції сили, виділяють багато засобів на дослідження і розробки, маркетинг і збутові мережі. Перелік підприємств, що потрапили до другого кластера, наведено в табл. 2 та рис. 3.

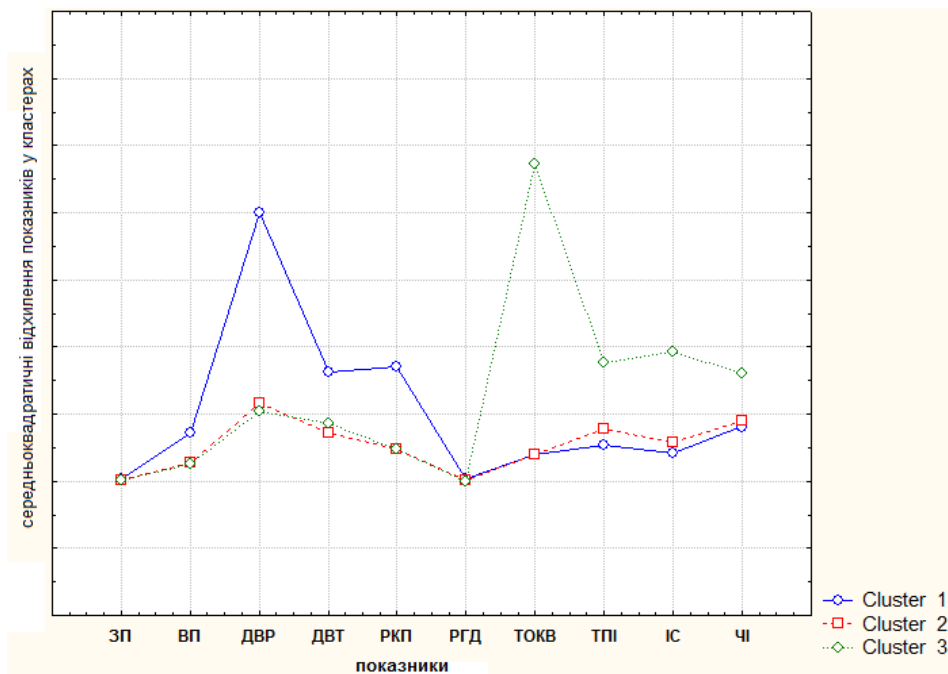

Рис. 1. Результати типологізації сільськогосподарських підприємств (STATISTICA7), авторська розробка

Таблиця 1. Сільськогосподарські підприємства кластера 1, авторська розробка

Ум. позн	Найменування підприємства
П7	ТОВ «Нива Переяславщини», Згурівський, Переяслав-Хмельницький, Баришівський р-ни
П8	ТОВ «Острійківське», Білоцерківський р-н
П11	ТОВ СП «Нібулон», Тетіївський, Кагарлицький, Переяслав-Хмельницький р-ни
П19	ТОВ «Агроленд ЛТД», Ставищанський район
П24	ТОВ «Комплекс «Агромарс», ТМ «Гаврилівські курчата», Вишгородський р-н
П25	ТОВ «Агро холдинг», Ірпінський р-н, смт Гостомель

Як свідчать дані табл. 2 та рис. 3, до другого кластера потрапили переважно помірно активні у інноваційно-інвестиційній діяльності середні та малі підприємства – пацієнти, яким характерно обслуговування потреб споживачів масових, але нестандартних; спеціалізований профіль виробництва сільськогосподарської продукції, пристосованість до особливого ринку (17 підприємств з 25 досліджених).

Analysis (исх.дан.25 предпр)		Members of Cluster Number 1 (исх.дан.25 предпр) and Distances from Respective Cluster Center
Means clustering results dialog		Cluster contains 6 cases
Plot of Means for Each Cluster		Distance
Members of Cluster Number 1	П7	118444,1
Members of Cluster Number 2	П8	100102,3
Members of Cluster Number 3	П11	52109,1
	П19	88001,0
	П24	61311,8
	П25	60524,7

Рис. 2. Середньоквадратичне значення показників інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств першого кластера (STATISTICA7), авторська розробка

Таблиця 2. Сільськогосподарські підприємства кластера 2, авторська розробка

Ум. позн	Найменування підприємства
П1	ТОВ «Тріумф», м. Бровари
П2	ТОВ «Агрохолдинг», селище Гостомель, Ірпінський р-н
П3	ТОВ «Елеватор «Успіх Рокитне» смт. Рокитне, Рокитнянський р-н
П4	ПП «Острівське», Рокитнянський р-н
П6	ООО «Агрисс-Ком», Україна, Київ
П9	ТДВ «Герезине», Білоцерківський р-н
П12	«Срібна хвиля», Кагарлицький р-н
П13	ТОВ «Фактор-Консалтс», Бориспільський р-н
П14	«Агро Інвест Україна», Яготиський р-н
П15	Фермерське господарство «Кегичівське», Васильківський р-н
П16	Агрофірма «Матюші», Білоцерківський р-н
П17	Агрофірма «Перемога», Кагарлицький р-н
П18	Агрофірма «Шандра», м. Богуслав, Київська обл.
П20	Бориспільська сортсемовочева фабрика, м. Бориспіль, Київська обл.
П21	ЗАТ «Агриматко-Україна», м. Вишневе, Києво-Святошинський р-н
П22	ЗАТ «Агрофірма Березанська птахофабрика», Барішівський р-н
П23	ЗАТ «Агропромислова компанія «Київщина», м. Тетіїв, Київська обл.

Перелік сільськогосподарських підприємств, що потрапили до третього кластера, наведено в табл. 3 та рис. 4.

Як свідчать дані табл. 3 та рис. 4, до третього кластера увійшли підприємства експлеренти (венчурні підприємства) – підприємства, яким характерно обслуговування інноваційних потреб споживачів; експериментальний профіль виробництва сільськогосподарської продукції, високий рівень витрат на НДДКР, випередження в нововведеннях, низький рівень стійкості на ринку (2 підприємств з 25 досліджених).

Визначимо величину впливу окремих показників на результативність інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних сільськогосподарських підприємств за допомогою методу багатofакторного аналізу пакету "STATISTICA7". Результати розрахунків цим методом наведено на рис. 5.

3*
Analysis (исх.дан.25 предпр)
Means clustering results dialog
Plot of Means for Each Cluster
Members of Cluster Number 1
Members of Cluster Number 2
Members of Cluster Number 3

		Members of Cluster Number 2 (исх.дан.25 предпр) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 17 cases			
		Distance			
П1		89795,8			
П2		141669,2			
П3		73404,5			
П4		91782,7			
П6		98404,9			
П9		82993,3			
П12		242719,8			
П13		97187,8			
П14		66817,1			
П15		49573,3			
П16		105171,4			
П17		67048,5			
П18		53132,0			
П20		65307,5			
П21		224349,5			
П22		62267,5			
П23		91087,2			

Рис. 3. Середньоквадратичне значення показників інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств другого кластера (STATISTICA7), авторська розробка

Таблиця 3. Сільськогосподарські підприємства кластера 3, авторська розробка

Ум. позн	Найменування підприємства
П5	ТОВ «ЛНК», Обухівський р-н
П10	ТОВ «Баришівська зернова компанія», Баришівський р-н

3*
Analysis (исх.дан.25 предпр)
Means clustering results dialog
Plot of Means for Each Cluster
Members of Cluster Number 1
Members of Cluster Number 2
Members of Cluster Number 3

		Members of Cluster Number 3 (исх.дан.25 предпр) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 2 cases			
		Distance			
П5		79794,98			
П10		79794,98			

Рис. 4. Середньоквадратичне значення показників інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств третього кластера (STATISTICA7), авторська розробка

Як видно з рис. 5, на результативність інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних підприємств мають вплив 3 складових (відповідно, фактор 1, фактор 2, фактор 3). Перша складова (фактор 1), до якої потрапили показники: ЗП (загальна площа сільськогосподарських угідь), ВП (виробництво валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь), ДВР (дохід від реалізації продукції рослинництва), ДВТ (дохід від реалізації продукції тваринництва), РГД (рентабельність господарської діяльності), має навантаження 52,4863% і відповідає за результативність виробничо-господарської діяль-

ності сільськогосподарських підприємств. Таким чином, для компонент першої складової діагностики результативності інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств характерна наступна залежність від проаналізованих показників:

$$F_1 = \frac{1}{5,248632 \times \left(0,947528 \times \text{ЗП} + 0,967737 \times \text{ВП} + 0,964241 \times \text{ДВР} + 0,924994 \times \text{ДВТ} + 0,948388 \times \text{РГД} \right)} \quad (1)$$

Показники	Factor Loadings (Unrotated) (исх.дан.25 предпр) Extraction: Principal components (Marked loadings are >,700000)		
	Factor 1	Factor 2	Factor 3
ЗП	0,947528	0,136939	-0,102248
ВП	0,967737	0,179234	-0,014858
ДВР	0,964241	0,213981	0,033271
ДВТ	0,924994	0,295035	0,117382
РКП	-0,223495	0,242523	0,766943
РГД	0,948388	-0,234214	0,231238
ТОКВ	0,296315	0,741028	-0,132541
ТПІ	0,478221	0,557436	-0,371898
ІС	0,543605	0,320672	0,782692
ЧІ	0,257035	0,855428	0,602998
Expl.Var	5,248632	1,804293	1,062014
Prp.Totl	0,524863	0,180429	0,106201

Рис. 5. Лістинг факторного аналізу показників, що мають вплив на результативність інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних сільськогосподарських підприємств, авторська розробка

Друга складова (фактор 2), до якої потрапили показники: *ТОКВ* (окупність капітальних вкладень/інвестицій), *ЧІ* (інвестиції в успішні інноваційні проекти), має навантаження 18,0429% і відповідає за результативність інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Таким чином, для компонент другої складової діагностики результативності інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств характерна наступна залежність від проаналізованих показників:

$$F_2 = \frac{1}{1,804293 \times (0,741028 \times \text{ТОКВ} + 0,855428 \times \text{ЧІ})} \quad (2)$$

Третя складова (фактор 3), до якої потрапили показники: *РКП* (рівень кваліфікації працівників), *ІС* (впровадження на підприємстві інноваційних проектів), має навантаження 10,62014% і відповідає за результативність інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Таким чином, для компонент третьої складової діагностики результативності інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств характерна наступна залежність від проаналізованих показників:

$$F_3 = \frac{1}{1,062014 \times (0,766943 \times PKП + 0,782692 \times IC)} \quad (3)$$

За результатами проведеного багатофакторного аналізу можна запропонувати модель оцінки результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств на підставі визначення максимальних величин як інноваційно-інвестиційного, так і економічного ефектів.

У запропонованій моделі необхідно здійснити градацію результатів діяльності сільськогосподарських підприємств за економічною і інноваційно-інвестиційними ознаками. При цьому необхідно відзначити, що збільшення ефективності і зростання прибутку сільськогосподарських підприємств сприяє появі синергетичного ефекту:

$$E\Phi_{інвест}^{інновац} = E\Phi_{інвест} + E\Phi_{інновац}, \quad (4)$$

де $E\Phi_{інвест}^{інновац}$ – ефективність інноваційно-інвестиційної результативності господарської діяльності підприємства залежно від його типу; $E\Phi_{інвест}$ – досягнутий економічний ефект від інвестиційних перетворень; $E\Phi_{інновац}$ – досягнутий економічний ефект від інноваційних перетворень.

Свою чергою, інноваційний, інвестиційний і економічний ефекти, яким відповідають 3 фактори лістингу програми, можна представити у вигляді наступних залежностей:

$$\begin{cases} E\Phi_{інвест} = \frac{\partial B}{\partial t} + \frac{\partial Eкон}{\partial t} \\ E\Phi_{інновац} = \frac{\partial B}{\partial t} + \frac{\partial Технол}{\partial t} + \frac{\partial Интел}{\partial t} + \frac{\partial Информац}{\partial t} \end{cases} \quad (5)$$

де $\frac{\partial B}{\partial t}$, $\frac{\partial Технол}{\partial t}$, $\frac{\partial Интел}{\partial t}$, $\frac{\partial Информац}{\partial t}$, $\frac{\partial Eкон}{\partial t}$ – зміна, відповідно, виробничої, технологічної, інтелектуальної, інформаційної і економічної ефективності, зростання доходів суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності, приросту НТП.

Підставляючи дані системи рівнянь (5) у рівняння (4), одержуємо наступну залежність:

$$E\Phi_{інвест}^{інновац} = 2 \times \frac{\partial B}{\partial t} + \frac{\partial Eкон}{\partial t} + \frac{\partial Технол}{\partial t} + \frac{\partial Интел}{\partial t} + \frac{\partial Информац}{\partial t}. \quad (6)$$

Таким чином, оцінку результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств запропоновано розуміти як сумарну величину змін бюджетної ефективності, доходів суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності, науково-технічного прогресу.

Дослідження процесів господарсько-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств дозволило розділити фактори інноваційного забезпечення системних перетворень підприємств за інноваційно-інвестиційною ознаками і ступеню активності (рис. 6).

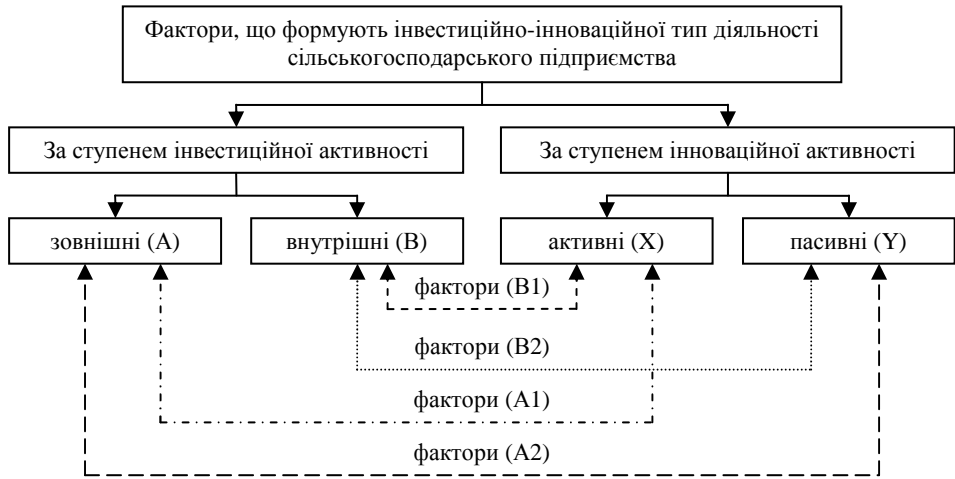

Рис. 6. Типи факторів інноваційного забезпечення системних перетворень сільськогосподарського підприємства, авторська розробка

Такий підхід надає можливість виділити 4 класифікаційні типи факторів, що формують умови переходу на інноваційний тип діяльності підприємства: зовнішні активні (АХ), зовнішні пасивні (АУ), внутрішні активні (ВХ), внутрішні пасивні (ВУ). Запропонована класифікація охоплює всю безліч існуючих інноваційних стимулів, при цьому, забезпечує врахування різного характеру джерел формування факторів інноваційного розвитку.

Керуючись розробленою класифікацією, на наступному етапі запропоновано розглянути показник імовірності здійснення інноваційних перетворень на рівні підприємства у вигляді матриці факторів, різних за класифікаційним типом.

$$W_{INV} = \begin{Bmatrix} AX_1 & AX_2 & \dots & AX_i \\ AY_1 & AY_2 & \dots & AY_j \\ BX_1 & BX_2 & \dots & BX_n \\ BY_1 & BY_2 & \dots & BY_m \end{Bmatrix}, \quad (7)$$

де W_{INV} – відносна ймовірність провадження інновацій у виробничо-господарську діяльність сільськогосподарського підприємства.

Практичне застосування цього показника дасть змогу здійснювати порівняльну оцінку різних сільськогосподарських підприємств за їх можливістю (імовірністю) і потенціалом переходу на інноваційний тип діяльності. Дана можливість дозволить інвесторам знизити інвестиційні ризики і приймати більш обґрунтовані рішення при виборі об'єкта для інвестування в умовах підвищеного попиту з боку підприємств на залучення зовнішніх фінансових ресурсів.

Для зручності практичного застосування сформованого підходу ймовірність здійснення інноваційних перетворень сільськогосподарського підприємства представимо у вигляді суми:

$$W_{INV} = \frac{\sum_{i=1} AX_i + \sum_{j=1} AY_j + \sum_{n=1} BX_n + \sum_{m=1} BY_m}{\max(\sum_{i=1} AX_i + \sum_{j=1} AY_j + \sum_{n=1} BX_n + \sum_{m=1} BY_m)} \times 100\%, \quad (8)$$

де $\sum_{i=1} AX_i$, $\sum_{j=1} AY_j$, $\sum_{n=1} BX_n$, $\sum_{m=1} BY_m$ – сумарна кількісна оцінка, відповідно, зовнішніх активних, зовнішніх пасивних, внутрішніх активних, внутрішніх пасивних факторів, що формують умови переходу на інноваційний тип діяльності підприємства; $\max(\sum_{i=1} AX_i + \sum_{j=1} AY_j + \sum_{n=1} BX_n + \sum_{m=1} BY_m)$ – максимальна кількісна оцінка перерахованих вище факторів.

При цьому необхідно відзначити, що інноваційний ринок, у межах якого перебуває підприємство, може чинити як позитивний, так і негативний вплив на інноваційну діяльність сільськогосподарського підприємства. Отже, чисельна оцінка фактора може мати негативний діапазон (при негативному впливі на інноваційну діяльність сільськогосподарського підприємства), нульове значення (за відсутності впливу) і позитивне значення (при позитивному впливі фактора на інноваційну діяльність сільськогосподарського підприємства).

Враховуючи отримані кореляційно-факторні зв'язки між різними джерелами формування інноваційних стимулів (формули (4)–(6)), виконано добір найбільш значущих факторів (рис. 6), виходячи з принципу достатності (табл. 4).

Таблиця 4. Перелік найбільш значущих факторів, що формують умови переходу сільськогосподарського підприємства на інноваційний тип діяльності, авторська розробка

Класифікаційний тип	Фактор
Зовнішні активні фактори	Прямі галузеві або адресні дотації або держгарантії за позиками Податкова політика Галузеве нормативно-правове й технічне регулювання
Зовнішні пасивні фактори	Рівень конкуренції на ринку Ступінь розвитку за напрямками діяльності підприємства Інноваційна інфраструктура Законодавчі бази в області інноваційного регулювання Ступінь відкритості ринку іноземному капіталу
Внутрішні активні фактори	Наявність стратегічного й тактичного рівнів планування діяльності підприємства Інноваційна орієнтація персоналу Кваліфікація менеджменту
Внутрішні пасивні фактори	Існуюча виробничо-технічна база Форма власності і організаційна структура

З одного боку, запропонований перелік є достатнім набором факторів, необхідних для всебічної оцінки результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств з урахуванням мінімізації ефекту взаємної кореляції, але в окремих випадках цей перелік може бути доповнений окремими факторами, що також мають значний вплив

на суб'єкти аналізу потенціалу інноваційного розвитку господарюючого суб'єкта. Ключовими особливостями запропонованого підходу є можливість порівняння окремих сільськогосподарських підприємств за ступенем використання інноваційного і інвестиційного потенціалів, визначення ступеня ймовірності їх переходу на інноваційний тип діяльності. Розрахунки довели про існуючу залежність відносної величини необхідних інвестиційних ресурсів для забезпечення стійкого інноваційного розвитку господарюючого суб'єкта від величини показника W_{INV} (табл. 5).

Таблиця 5. Оцінювання ступеня ймовірності переходу сільськогосподарських підприємств до інноваційної діяльності, авторська розробка

Значення показника W_{INV}	Ступінь ймовірності переходу сільськогосподарського підприємства на інноваційний шлях розвитку	Відносна величина інвестиційного капіталу для забезпечення інноваційних перетворень
$+100\% < W_{INV} < 0\%$	Найбільш вигідне положення на ринку з метою подальшого інноваційного розвитку	Низька
$W_{INV} = 0\%$	Відсутність як передумов, так гальмування інноваційного розвитку	Середня
$0\% < W_{INV} < -100\%$	Вкрай негативне положення підприємства на ринку, відсутність практичних можливостей для подальшого інноваційного розвитку	Висока

На основі запропонованого підходу в дослідженні виконано оцінювання результативності інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних сільськогосподарських підприємств, результати представлено на рис. 7 та у табл. 6.

Таблиця 6. Оцінка результативності інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних сільськогосподарських підприємств, авторська розробка

Показник	Результат, %		
	Віоленти	Патієнти	Експлеренти (венчурні підприємства)
Ефективність продуктивних інновацій	58	21	72
Ефективність технологічних інновацій	71	13	82
Ефективність управлінських інновацій	32	17	44
Ефективність зовнішніх інвестиційних ресурсів	48	21	17
Ефективність внутрішніх інвестиційних ресурсів	56	37	10

Висновки. Проведений аналіз результативності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю досліджуваних сільськогосподарських підприємств надав можливість визначити відмінності у залученні інвестиційних ресурсів на підприємствах 3 визначених кластерів (найбільша у віолентів – великих сільськогосподарських підприємств (до 60%), найменша – у невеликих підприємств експлерентів (венчурних підприємств) – 10–17%; у використанні власної фінансово-ресурсної підсистеми – складових інвестиційного потенціалу; організаційно-економічної підсистеми реалізації інноваційних проєктів: най-

більша у невеликих підприємств експлерентів (венчурних підприємств) (до 80%), найменша – у пацієнтів – середніх сільськогосподарських підприємств (близько 20%). Комплексний розгляд та аналіз складових інноваційно-інвестиційного потенціалу допоможе підприємству визначити слабкі та сильні сторони його інноваційно-інвестиційної діяльності, і як наслідок – підвищити її ефективність.

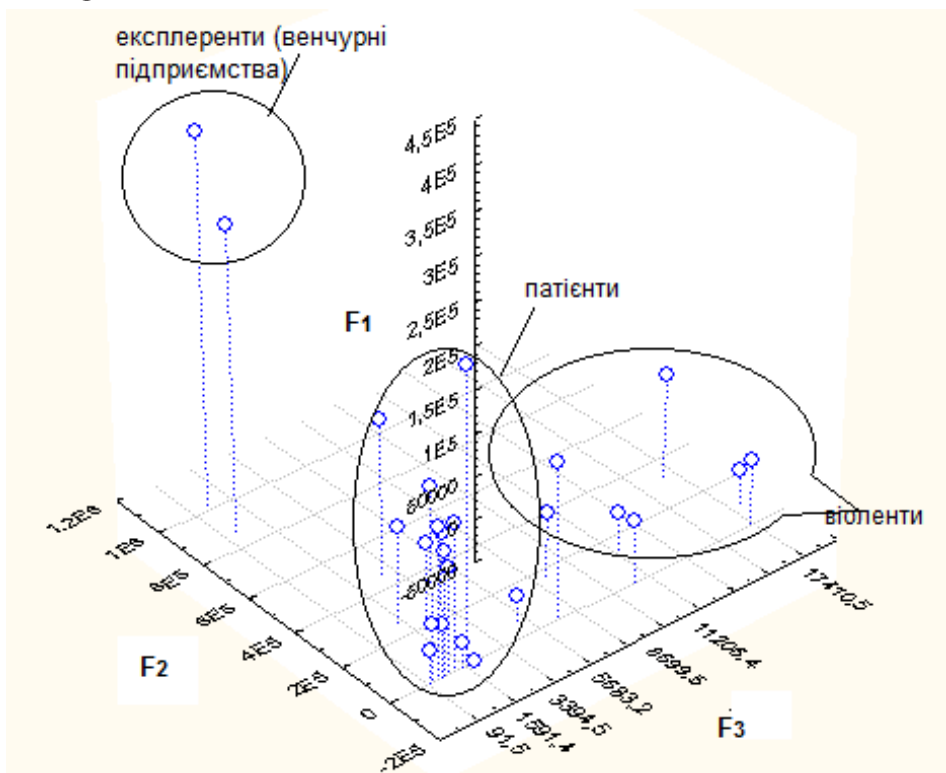

Рис. 7. Візуалізація оцінки результативності інноваційно-інвестиційної діяльності досліджуваних сільськогосподарських підприємств, авторська розробка

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV // zakon.rada.gov.ua.
2. Бузовський Є.А., Скрипниченко В.А. Інновації у розвитку підприємництва в аграрній сфері // Економіка АПК.– 2009.– №1. – С. 55–63.
3. Витвицька О.Д. Формування стратегії інноваційного розвитку аграрних підприємств // Економіка АПК.– 2011.– №10.– С. 132–138.
4. Гаврилюк М.М. Агрпромишловому виробництву – інноваційний шлях розвитку // Економіка АПК.– 2005.– №8. – С. 19–22.
5. Гудзинський О.Д., Іванюта П.В. Державне управління інноваційною діяльністю виробництва екологічно чистої м'ясо-сальної продукції // Інвестиції: практика та досвід.– 2010.– №16. – С. 28–30.
6. Давиденко Н.М. Активізація інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України // Агроінком.– 2007.– №9–10. – С. 73–76.
7. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку.– 2011.– №1. – С. 65–76.
8. Департамент агропромислового розвитку Київської області // www.kyiv-obl.gov.ua.

9. *Забуранна Л.В., Попрозман Н.В.* Соціально-економічні аспекти розвитку агропромислового виробництва // Економіка АПК.— 2015.— №3. — С. 15–22.
10. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: Монографія / П.Т. Саблук, О.Г. Шпикуляк, Л.І. Курило та ін. — К.: ННЦ ІАЕ, 2010. — 706 с.
11. *Кісіль М.І.* Інвестиційна та інноваційна складові доктрини аграрної політики України // Економіка АПК.— 2003.— №7. — С. 82–87.
12. *Кот О.В.* Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення // Проблеми в аграрних формуваннях та його наслідки. Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку.— 2011.— №1. — С. 57–63.
13. *Кропивко М.Ф., Орлова Т.С.* Організаційні форми впровадження інновацій в агропромисловому виробництві з використанням потенціалу аграрної науки // Економіка АПК.— 2007.— №7. — С. 11–18.
14. *Лисенко К.О.* Особливості розвитку підприємництва аграрного сектору в ринкових умовах // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб. наук. праць СНУ ім. В. Даля.— 2011.— №2. — С. 77–82.
15. *Лобанов М.І., Шквиря Н.О.* Регіональні центри в системі інноваційного забезпечення агропромислового виробництва // Агроінком.— 2007.— №9–10. — С. 60–63.
16. *Лупенко Ю.А., Лупенко Є.І.* Інвестування розвитку сільського господарства // Економіка АПК.— 2008.— №12. — С. 59–62.
17. *Трегобчук В.О.* Інноваційно-інвестиційний розвиток національного АПК: проблеми, напрями і механізми // Економіка України.— 2006.— №2. — С. 4–12.
18. *Чабан В.Г.* Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору // Економіка АПК.— 2006.— №7. — С. 68–72.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2015.